

Drøftelserne i EU rækker videre end blot til spørgsmålet om, hvordan EU skal stille sig til miljø- og socialklausuler i international sammenhæng. Der opstår til tider konflikt mellem miljøet og det indre marked. Hvis et medlemsland ønsker at sætte højere miljønormer for et produkt end de øvrige medlemslande, kan dette ønske komme i konflikt med det indre markeds princip om fri omsættelighed for varer i hele EU. Skal miljøhensynet eller frihandelsprincippet i en sådan situation veje tungest?

Regeringen går som bekendt ind for, at der tillægges miljøhensynet større vægt i det indre marked, end tilfældet er i dag. Det er imidlertid vigtigt at holde i erindring, at denne konflikt er et særligt EU-anliggende, der følger af det indre markeds krav om fælles regler. Der er ikke i GATT/WTO en tilsvarende forpligtelse til at harmonisere nationale regler, men alene en forpligtelse til ikke at diskriminere over for andre lande. Den bekymring, der udtrykkes af tredjelande og især udviklingslande, går på, at EU fastsætter så strenge beskyttelsesnormer, at de er vanskelige at opfylde, dvs. at adgangen til EU-markedet gøres vanskeligere.

Jeg vil også nævne Unionens sociale betydning, der ligeledes klart har sammenhæng med og betydning for det indre markeds funktion. I EU har man desuden været optaget af, at de præferenceaftaler, som EU indgår med tredjelande, ikke må føre til, at beskyttelsesniveauet i EU på miljø- og arbejdsmarkedsområdet forringes. Opmærksomheden har især været rettet mod konkurrencen fra Central- og Østeuropa.

På topmødet i Essen i forrige måned vedtog EU en plan for forberedelsen af de central- og østeuropæiske landes medlemskab af Unionen. Et væsentligt element heri er integrationen i det indre marked. Det indebærer bl.a., at de central- og østeuropæiske lande gradvis kan tilpasse deres lovgivning til EU-lovgivningen. Da sigtet er medlemskab, er det naturligt, at der stilles krav til de associerede lande om at hæve normerne på miljø- og arbejdsmarkedsområdet. For at nå disse mål vil det dog være nødvendigt, at landene tilbydes økonomisk og teknisk bistand til at hæve deres beskyttelsesniveau, og fra dansk side støtter vi stærkt denne førtiltrædelsesstrategi, da vi ser det som et overordnet mål at få udvidet EU med de central- og østeuropæiske lande.

Jeg skal ikke komme nærmere ind på disse særlige EU-spørgsmål i min besvarelse af forespørgslen, men koncentrere mig om de internationale aspekter.

Denne forespørgsel finder sted på et tidspunkt, hvor man med rette kan sige, at det internationale handelspolitiske samarbejde indleder en ny epoke. Den 1. januar trådte overenskomsten om den nye verdenshandelsorganisation i kraft, og et styrket og på mange områder nyt regelsæt for den internationale handel vil herefter finde anvendelse. Folketinget tiltrådte den 16. december 1994 Danmarks ratifikation af WTO-overenskomsten.

Inden for rammerne af WTO forestår nu et stort arbejde med at gennemføre og håndhæve Uruguayrundens resultat. I tråd med det hidtidige arbejde i GATT er målet for disse bestræbelser at arbejde frem mod fortsat liberalisering af verdenshandelen og styrke det multilaterale regelsæt og gennemsigtheden heraf. Der er næppe nogen, der vil betvivle, at det åbne multilaterale handelssystem har tjent os vel i efterkrigstiden, og det er en af de væsentligste årsager til den økonomiske fremgang, vi har nydt godt af.

Liberalisering af handelen fremmer en effektiv udnyttelse af ressourcerne og skaber dermed grundlag for økonomisk vækst. De multilaterale regler skaber ensartede retsforhold og hindrer, at det alene bliver den stærkes ret, der gælder. WTO's system for bilæggelse af tvistigheder giver os et nødvendigt redskab til fredelig bilæggelse af handelspolitiske konflikter, og der er derfor god grund til at værne om det åbne multilaterale handelssystem.

En væsentlig årsag til det multilaterale handelssystems styrke er, at GATT/WTO er et kontraktmæssigt forhold mellem de deltagende lande, som bygger på en balance mellem rettigheder og forpligtelser. Man har ikke ret til medlemskab, og man kan ikke selv definere sine rettigheder og forpligtelser. Et land kan ikke pålægges nye forpligtelser eller tiltage sig nye rettigheder ved ensidige handlinger eller ved flertalsafstemninger.

For GATT/WTO er det endvidere kun relevant, om et land opfylder sine forpligtelser, men ikke hvorledes det sker. Det vil sige, at der ikke er nogen forpligtelse til lovharmonisering eller overholdelse af særlige standarder, f.eks. tekniske krav eller miljøstandarder. At tillægge WTO sådanne opgaver ville være det samme som at gøre organisationen til et overnationalt organ.

Tilpasninger af det handelspolitiske system til nye udviklinger i den internationale handel finder selvfølgelig sted. De nye regler fra Uruguayrunden er et godt eksempel på det. Der er